

En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess

Delredovisning av Socialstyrelsens
utvecklingsinsatser inom överenskommelsen
mellan staten och SKR.

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovsmannens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. Publikationen kan också tas fram i alternativt format på begäran. Frågor om alternativa format skickas till alternativaformat@socialstyrelsen.se

Artikelnummer 2020-6-6782

Publicerad www.socialstyrelsen.se, juni 2020

Förord

Hälso- och sjukvårdens arbete inom sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen är viktigt för att individen ska kunna stärka och bibehålla hälsa och förmåga till arbete eller annan sysselsättning.

Hälso- och sjukvården möter samtidigt utmaningar i arbetet. För att hälso- och sjukvården ska klara av uppdraget krävs kunskap, rätt stöd och bra arbetsformer. Socialstyrelsen har en viktig roll för att stödja och bidra till utveckling av hälso- och sjukvårdens försäkringsmedicinska arbete. Genom de regeringsuppdrag Socialstyrelsen fått i överenskommelsen 2020 utvecklar myndigheten sitt stöd till hälso- och sjukvården.

Olivia Wigzell

Generaldirektör
Socialstyrelsen

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	7
Inledning	8
Delredovisningens disposition	8
Utveckling av digitala kunskapsstöd	9
Utveckling av den generella delen av digitalt försäkringsmedicinskt kunskapsstöd	9
Utveckling av FMB i Webcert	10
Råd och åtgärder från Stöd för rätt sjukskrivning	11
Verktyg för innehållshantering	12
Begrepp, termer, klassifikationer och informationsstruktur	13
Förstudie – Utveckling av Socialstyrelsen stöd på området	13
Förstudie gällande informationsstruktur för intyg	14
Utvecklingen av ICF och ICF-stödet i Webcert	15
Pilot för Socialstyrelsens kodverksserver	17
Uppföljning och utvärdering	19
Uppföljningsmått inom försäkringsmedicin	19
Föreskrifter	20
Utveckling av intygsföreskriften	20
Händelseutvecklingen i omvärlden med anledning av covid-19	21
Referenser	22

Sammanfattning

I denna delredovisning beskrivs Socialstyrelsens arbete med sina uppdrag inom ramen för överenskommelsen mellan staten och SKR *om en kvalitets-säker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess* för 2020. Socialstyrelsens uppdrag handlar:

- Utveckling av Försäkringsmedicinskt beslutsstöd (FMB) i intygsapplikationen Webcert och utvecklingen till ett digitalt försäkringsmedicinskt kunskapsstöd (FMK)
- Förstudie gällande integrering av råd och åtgärder samt åtgärdsförteckningen från Stöd för rätt sjukskrivning (SRS) till FMB.
- Verktyg för innehållshantering (VIH),
- Förstudie gällande begrepp, termer, klassifikationer och informationsstruktur inom försäkringsmedicin.
- Förstudie gällande utveckling av informationsstruktur för intyg
- Tillämpning av Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF) i Webcert
- Kodverksserver
- Uppföljningsmått för försäkringsmedicin
- Socialstyrelsens föreskrifter om att utfärda intyg i hälso- och sjukvården (HSLF-FS 2018:54)

Arbetet går i linje med myndighetens strategiska utvecklingsplan för att stödja och bidra till utveckling av hälso- och sjukvårdens försäkringsmedicinska arbete [1].

Inledning

Staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har sedan år 2006 ingått överenskommelser för att stimulera regionerna att ge högre prioritet åt arbetet inom sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen. Målet är en kvalitets-säker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess. I december 2019 fattades beslut om en ny överenskommelse för 2020.

Socialstyrelsen har under flera år haft regeringsuppdrag inom dessa överenskommelser, och så även för innevarande år. Socialstyrelsen fortsätter med utvecklingen av Försäkringsmedicinskt beslutsstöd (FMB) och tillämpningen av Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF) i applikationen för intygshantering Webcert. Myndigheten fortsätter även arbetet med verktyg för innehållshantering (VIH), kodverksserver och Socialstyrelsens föreskrifter om att utfärda intyg i hälso- och sjukvården (HSLF-FS 2018:54).

Överenskommelsen för 2020 innehåller även nya uppdrag. Socialstyrelsen ska stödja regionerna gällande uppföljningsmått för försäkringsmedicin. Vi ska även genomföra en förstudie gällande användningen av begrepp, termer, klassifikationer och informationsstruktur inom försäkringsmedicin samt en förstudie om att ta fram en informationsstruktur för intyg. Myndigheten ska också utreda förutsättningarna för att integrera de så kallade råd och åtgärder samt åtgärdsförteckningen från projektet Stöd för rätt sjukskrivning (SRS) i FMB.

Socialstyrelsens arbete med uppdragen ska slutredovisas den 11 december 2020. De flesta av Socialstyrelsens åtgärder faller inom villkor 4 i överenskommelsen med undantag för uppföljningsmått (Villkor 1) och förstudien om SRS (Villkor 5).

Delredovisningens disposition

Socialstyrelsen har parallellt med detta uppdrag även fått i uppdrag att vidareutveckla sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen i linje med de åtgärder som Socialstyrelsen och Försäkringskassan presenterade i det så kallade ”dialoguppdraget” (S2019/04627/SF, S2019/05192/SF delvis). Dispositionen av denna delredovisning utgår ifrån de stödområden som presenteras i *Socialstyrelsen strategiska utvecklingsplan för försäkringsmedicin* [1]

Utveckling av digitala kunskapsstöd

Socialstyrelsen ska genom kunskapsstöd bidra till att hälso- och sjukvården bedrivs i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet¹ samt främja kunskapsutveckling, kunskapsförmedling och metodutveckling². Myndighetens kunskapsstöd på området har framförallt varit det försäkringsmedicinska beslutsstödet (FMB). I linje med den strategiska utvecklingsplanen kommer FMB att utvecklas till ett nytt *digitalt försäkringsmedicinskt kunskapsstöd* (FMK). Första versionen av FMK är planerad till tidig höst 2021.

Utveckling av den generella delen av digitalt försäkringsmedicinskt kunskapsstöd

Uppdraget

Socialstyrelsen kommer genomföra en förstudie som fokuserar på en utveckling av det generella stödet i FMK, som tidigare framförallt utgjorts av de övergripande principerna i FMB. Målet för en vidareutveckling är att åstadkomma ett både bredare och mer fördjupat kunskapsstöd som ger stöd i ett mer enhetligt och gemensamt försäkringsmedicinskt arbetssätt för professionerna inom hälso- och sjukvården. Kunskapsstödet ska även innehålla mer omfattande vägledning gällande de olika aktörernas roller och ansvar och kunskap om rehabiliterings- och sjukskrivningsprocessen. Den digitala utvecklingen ska dra nytta av dagens tillgängliga teknik för att möta de behov som tidigare har identifierats inom området. Avsikten är att även den generella delen av kunskapsstödet ska tillgängliggöras digitalt så att det kan integreras i systemstöd.

Bakgrund och tidigare utveckling

De nuvarande övergripande principerna i FMB togs fram tillsammans med beslutsstöden för sjukdomar år 2007. De övergripande principerna gäller vid sjukskrivningsbedömningar och utgör vägledning för de frågor som läkare, Försäkringskassan och andra aktörer stöter på i samband med sjukskrivningar. De övergripande principerna publicerades ursprungligen i tryckt format och senare även på Socialstyrelsens hemsida.

Planerat utvecklingsarbete 2020

Under 2020 kommer Socialstyrelsen att genomföra en förstudie för den digitala och innehållsmässiga utvecklingen av de generella delarna av FMK. Genomgång av tidigare utvärderingar av FMB, genomförda behovsanalyser hos

¹ 4 § p. 1 Förordning (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen

² 4 § p. 2 och 3 Förordning (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen

målgrupper, användande av expertgrupper och granskande av tekniska möjligheter kommer att göras.

Utveckling av FMB i Webcert

Uppdraget

Socialstyrelsen ska, tillsammans med Inera, vidareutveckla FMB i Webcert och vidare utreda FMB:s tillämpning i andra försäkringsmedicinska intyg.

Bakgrund och tidigare utveckling

FMB är framtaget för att vara ett stöd vid bedömning av behov av sjukskrivning. Sedan 2015 finns FMB integrerat i applikationen för intygshantering, Webcert, som tillhandahålls av Inera³. Informationen i FMB blir tillgänglig i det elektroniska läkarintyget för sjukpenning i Webcert då en diagnos skrivs in i intyget och den diagnosen finns med i beslutsstödet.

Under 2019 påbörjade Socialstyrelsen tillsammans med Inera en utredning om vilka andra medicinska intyg i Webcert, förutom läkarintyg för sjukpenning (FK 7804), där FMB skulle kunna tillämpas. Totalt studerades sju försäkringsmedicinska intyg⁴. Viss information i FMB är mer generell och kan tillämpas i andra intyg medan annan information behöver anpassas för att utgöra ett relevant stöd.

Vid framförallt intygen gällande sjuk- och aktivitetsersättning är det delvis andra diagnoser som är aktuella än de som finns i FMB idag, exempelvis neuropsykiatriska diagnoser som autismspektrumtillstånd. Den neuropsykiatriska diagnos som för närvarande finns i beslutsstödet är adhd varför FMB kan behöva utökas med fler diagnoser för att ge ett bättre stöd vid sådana tillstånd i relation till dessa intyg.

Planerat utvecklingsarbete 2020

Ett flertal utvärderingar har gjorts av FMB vid olika tillfällen, både av FMB i sig självt och hur FMB fungerar digitalt i Webcert [2]. 2019 genomförde Socialstyrelsen och Inera en ny utvärdering av FMB och ICF-stödet i Webcert [3]. Socialstyrelsen kommer tillsammans med Inera att fortsätta arbeta med utveckling av FMB utifrån resultatet av genomförda utvärderingar.

Socialstyrelsen kommer som ett led i detta även att se över behovet av eventuella nya informationsavsnitt i FMB och genomföra eventuella utvecklingsinsatser gällande dessa.

Under 2020 kommer Socialstyrelsen fortsätta att analysera tillämpning av FMB i andra medicinska intyg samt föreslå vilka nödvändiga justeringar som krävs av beslutsstödet för en sådan utvidgning samt analysera förvaltningsmässiga konsekvenser.

³ Inera utvecklar och förvaltar tjänster inom e-hälsa och e-förvaltning. Inera är ett bolag som ägs av alla regioner.

⁴ Läkarintyg om arbetsförmåga - sjuklöneperioden (AG1-14), Läkarintyg om arbetsförmåga - arbetsgivaren (AG7804), Läkarintyg för deltagare i arbetsmarknadspolitiska program (AF00251), Arbetsförmedlingens medicinska utlåtande (AF00213), Läkarutlåtande för sjukersättning (FK7800), Läkarutlåtande för aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga (FK7801), Läkarutlåtande för aktivitetsersättning vid förlängd skolgång (FK7802)

Råd och åtgärder från Stöd för rätt sjukskrivning

Uppdraget

Socialstyrelsen kommer att genomföra en förstudie där förutsättningarna för att integrera information om råd och åtgärder från Stöd för rätt sjukskrivning (SRS) i FMB utreds. I förstudien kommer myndigheten också att utreda hur informationen från SRS råd och åtgärder skulle kunna visas med övrig FMB-information i Webcert. Vi kommer även att utreda förutsättningar för att Socialstyrelsen omhändertar SRS åtgärdsförteckning och integrerar den i myndighetens verktyg för begrepp, termer och klassifikationer. Detta arbete är inom ramen för villkor 5 av överenskommelsen.

Bakgrund och tidigare utveckling

SRS är ett bedömnings- och kunskapsstöd för sjukskrivning som har drivits som ett projekt av från början Försäkringskassan och SKR men senare framförallt SKR i samverkan med Inera AB sedan 2014. Syftet med SRS-projektet är att hälso- och sjukvården ska få ett bra stöd för att tidigt upptäcka individer som riskerar en längre sjukskrivning och som behöver rehabiliteringsåtgärder för att kunna återgå i arbetslivet. SRS består av tre olika delfunktioner; riskberäkning, råd och åtgärder samt statistik. Råd och åtgärder är den del av SRS som ska behandlas i denna förstudie. Råden är avsedda att påminna läkaren om viktiga diagnosspecifika faktorer inför en sjukskrivning och kan stötta läkaren i dialogen med individen. I åtgärdsdelen presenteras lämpliga rehabiliteringsåtgärder för respektive diagnos som fokuserar på återgång i arbete och underlättar framtagandet av en rehabiliteringsplan. Både råd och åtgärder är utarbetade av en medicinsk expertgrupp. På webbplatsen rattsjukskrivning.se finns mer information om projektet.

Planerat utvecklingsarbete 2020

Socialstyrelsen kommer att kartlägga förutsättningar för och konsekvenserna av att informationsinnehållet i råd och åtgärder integreras i det framtida försäkringsmedicinska kunskapsstödet (FMK) samt hur informationen i SRS behöver anpassas för att möjliggöra en sådan integrering. I detta ingår att se hur FMK:s informationsinnehåll, informationsmodell, informationsstruktur, API och webbplats visning i Webcert påverkas. Förstudien kommer också att ge förslag på hur en eventuell integrering ska gå till med särskild fokus på hur råd och åtgärder ska kunna visas tillsammans med övrig FMK-information.

I förstudien ingår också att föreslå hur åtgärdslistan kan användas för att stödja hälso- och sjukvårdens försäkringsmedicinska arbete och hur åtgärdslistan skulle kunna integreras i Socialstyrelsens verktyg för begrepp, termer och klassifikationer.

I alla delar av förstudien ingår att göra en kostnadsuppskattning och ge förslag på hur en långsiktig förvaltning ska kunna genomföras. Arbetet kommer att genomföras i samverkan med SRS-projektet, SKR och Inera.

Verktyg för innehållshantering

Uppdraget

Projektet gällande Verktyg för innehållshantering (VIH) innefattar upphandling, införande samt lansering av ett system för innehållshantering. Systemet ska stödja hanteringen av kunskapsstöd framförallt med avseende på att skapa, ändra, och förvalta innehåll. Systemet ska även stödja publicering i digitala format, som öppnat för nya möjligheter vad gäller implementering, tillgänglighet och interoperabilitet⁵.

Bakgrund och tidigare utveckling

Projektet har pågått sedan 2017 och inleddes med en förstudie, med kravinsamling och överväganden kring teknikval. Alternativet egenutveckling valdes bort och en s.k. POC (proof of concept) gjordes andra kvartalet 2018 med en möjlig leverantör. Kraven var i stort sett färdigställda i slutet av 2018, och sedan dess har projektet befunnit sig i en upphandlingsfas.

Planerat utvecklingsarbete 2020

Socialstyrelsens ska genomföra upphandlingen av det system som har specificerats. En upphandling förväntas kunna vara genomförd till tredje kvartalet 2020. Därefter vidtar ett införandeprojekt som den upphandlade leverantören kommer ansvara för, vilket förväntas ta cirka 6 månader. Socialstyrelsen kommer även behöva arbeta med integrationer mot existerande system samt konfiguration enligt Socialstyrelsens informationsmodeller och arbetsflöden. Lansering av VIH planeras i nuläget till början av 2021.

⁵ Förmåga hos system, organisationer eller verksamhetsprocesser att fungera tillsammans och kunna kommunicera med varandra genom att överenskomna regler följs.

Begrepp, termer, klassifikationer och informationsstruktur

Socialstyrelsen ska skapa och tillhandahålla enhetliga begrepp, termer och klassifikationer inom sitt verksamhetsområde samt skapa, beskriva och tillhandahålla en ändamålsenlig informationsstruktur⁶. Det utvecklade stöd som i dagsläget har störst direkt relevans utifrån sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen och försäkringsmedicin är det ICF-stöd i Webcert som Socialstyrelsen utvecklat i samarbete med Inera. Socialstyrelsen kommer samtidigt i årets överenskommelse att ta ett bredare och större grepp om myndighetens stöd på området.

Förstudie – Utveckling av Socialstyrelsen stöd på området

Uppdraget

Socialstyrelsen kommer att utreda hur myndigheten kan utveckla sitt stöd till hälso- och sjukvården genom begrepp, termer, klassifikationer och informationsstruktur på det försäkringsmedicinska området.

Bakgrund och tidigare utveckling

Det finns flera områden där det har identifierats ett behov av utvecklat stöd från Socialstyrelsen gällande begrepp, termer, klassifikationer och informationsstruktur för att stödja hälso- och sjukvården i de utmaningar som finns i det försäkringsmedicinska arbetet.

En utmaning är att många centrala begrepp inte är tydligt definierade vilket medför svårigheter i dialogen mellan olika aktörer inom sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen[4, 5].

Det finns behov av att utreda hur tillämpningen av klassifikationer och kodverk kan utvecklas på det försäkringsmedicinska området. Ett identifierat utvecklingsbehov är att det saknas tydligt definierade begrepp, klassifikationer och kodverk för de åtgärder hälso- och sjukvården genomför, vilket bland annat försvårar för uppföljning och möjligheten att kunna återanvända information om hur olika åtgärder påverkar hälsa, arbetsförmåga och återgång i arbete.

Hanteringen av intyg kräver mycket tid och resurser i hälso- och sjukvårdens arbete. En stor potential i att utveckla ändamålsenlig informationsstruktur och entydiga termer och begrepp är att kunna använda grunddokumentation för att underlätta ifyllnaden av intyg där så är möjligt. Verktyg gällande informationsstruktur, begrepp, termer och klassifikationer kan därför bidra till en effektivare kommunikation mellan olika aktörer samt underlätta informations- samt intygshantering.

⁶ 4 § 8 och 9 förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen

Planerat utvecklingsarbete 2020

Socialstyrelsen ska utifrån den bakgrunden av utmaningar som uppmärksammas i hälso- och sjukvårdens försäkringsmedicinska arbete genom en förstudie se över:

- hur myndigheten kan utveckla enhetliga och ändamålsenliga termer och begrepp som bland annat underlätta kommunikationen mellan olika parterna, exempelvis Försäkringskassan och hälso- och sjukvården.
- hur användningen av ICF och andra klassifikationer eller kodverk kan utvecklas i ett försäkringsmedicinskt sammanhang, både avseende tillämpningen i Webcert men även i ett bredare försäkringsmedicinskt sammanhang.
- hur Socialstyrelsen genom informationsstruktur bättre kan stödja hälso- och sjukvården på det försäkringsmedicinska området.

Förstudie gällande informationsstruktur för intyg

Uppdraget

Socialstyrelsen ska se över förutsättningarna att utveckla informationsstruktur för intyg genom att se över möjligheterna att skapa en generell informationsspecifikation. Den generella specifikationen skulle ge möjlighet att förifylla intyg genom att återanvända grunddokumentation från patientjournalen i de fall uppgifter finns, vilket medför en effektivisering av det administrativa arbetet i hälso- och sjukvården. Arbetet kan på sikt även bidra till bättre samordnade och mer enhetligt utformade intyg.

Bakgrund och tidigare utveckling

För utveckling av intygshantering i hälso- och sjukvården har Socialstyrelsen tagit fram en informationsspecifikation för några intyg som ingår i myndighetens föreskrifter om att utfärda intyg i hälso- och sjukvården (HSLF-FS 2018:54) [6]. Specifikationen stödjer utvecklingen av digitala intyg och kan användas som underlag för att strukturera och entydigt beskriva journalinformation. Syftet är att journalinformation ska kunna generera intygsformulär med förifyllda informationsmängder som efter en kvalitetssäkring och eventuell avgränsad justering – utgöra ett intyg för vidare hantering. Avsikten är att informationsmängder som söks ut från journalen ska ge en strukturerad och entydig översikt av en patients vårdinformation som behövs i intyget. Information som genereras i ett intyg ska eventuellt även kunna tillföras från intyget till patientjournalen. Specifikationen stödjer singeldokumentation d.v.s. att information som dokumenteras en gång kan återanvändas i olika tillämpliga situationer vilket ger ett effektivt återanvändande av den dokumenterade informationen. Det minskar administration i form av dubbeldokumentation och i förlängningen innebär det ökad patientsäkerhet i hälso- och sjukvården.

Strukturen och innehållet i den framtagna informationsspecifikationen talar för att en generell informationsspecifikation för intyg skulle kunna utvecklas för de gemensamma informationsmängderna som finns i flera intyg och över organisationsgränser. Med anledning av detta genomförs denna förstudie för att se över förutsättningarna för att skapa en generell informationsspecifikation i samverkan med SKR och Inera AB, Försäkringskassan och övriga intygsbegärande myndigheter. Förstudien gäller förutsättningarna för en informatisk utveckling och strukturering av intygens innehåll, särskilt intyg i Webcert gällande försäkringsmedicin, sjukskrivning och rehabilitering.

Planerat utvecklingsarbete 2020

Förstudien kommer att se över möjligheten utifrån externa och interna förutsättningar att skapa en generell informationsspecifikation för intyg i samverkan med SKR/Inera AB, Försäkringskassan och övriga intygsbegärande myndigheter. Utgångspunkten är att den generella informationsspecifikationen struktureras med nationell informationsstruktur och kodas med klassifikationer och Snomed CT där det är lämpligt.

Genomförande:

- Utredda behov och intresse från SKR/Inera AB, samt intygsbegärande myndigheter (Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen och ev. Transportstyrelsen) att medverka i utvecklingen att skapa en generell informationsspecifikation för intyg.
- Utredda de juridiska förutsättningarna att skapa en generell informationsspecifikation för intyg.
- Ta del av övriga aktörers intyg och se över vilka gemensamma informationsmängder som skulle kunna ingå i en eventuell generell informationsspecifikation.
- Ta fram förslag på eventuellt fortsatt arbete med att skapa och förvalta en generell informationsspecifikation för intyg.

Utvecklingen av ICF och ICF-stödet i Webcert

Uppdraget

Socialstyrelsen ska vidareutveckla användningen av *Internationell klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa* (ICF) i försäkringsmedicinska sammanhang och ICF-stödet⁷ i Webcert. Fokus är metodutveckling, information och utbildning av ICF-stödet samt tillämpning i andra medicinska intyg.

Bakgrund och tidigare utveckling

Socialstyrelsen har sedan 2016 arbetat med att utveckla innehållet samt strukturera och beskriva information om funktionsnedsättning och aktivitetsbegränsning i FMB med stöd av ICF:s koder för funktionstillstånd. Arbetet

⁷ Stödet är utvecklat av Socialstyrelsen tillsammans med Inera.

har resulterat i ett urval av ICF-kategorier för funktionsnedsättningar och aktivitetsbegränsningar för respektive diagnos i FMB.

ICF erbjuder en struktur och ett standardiserat språk för att beskriva funktionsstillstånd och funktionshinder i relation till hälsa. Genom att använda ICF i FMB underlättar det för läkaren att i fritext beskriva grad av funktionsnedsättning respektive aktivitetsbegränsning, det vill säga vilka konsekvenser sjukdomen får i relation till individens sysselsättning. Ur ett hälso- och sjukvårdsperspektiv ger ICF användarna av beslutsstödet ett gemensamt språk som också kan användas i strukturerad digital vårdokumentation för att minska dubbelddokumentation.

I samband med en utvärdering av FMB som genomfördes av Socialstyrelsen, Försäkringskassan och Inera under 2017 prövades ICF-stödet för första gången. Under 2018 genomfördes flera olika praktiska tester och workshops av ICF-stödet med läkare och försäkringsmedicinska rådgivare. Resultatet från testerna har legat till grund för en vidareutveckling av intygsapplikationen och till nuvarande version.

I januari 2019 driftsattes ICF-stödet för alla regioner som integrerat med Webcert. Under hösten 2019 genomfördes en utvärdering av ICF-stödet (och FMB) tillsammans med Inera.

Planerat utvecklingsarbete 2020

Socialstyrelsen kommer att arbeta med utveckling av flera aspekter av ICF-stödet. En utgångspunkt är de utvecklingsbehov som identifierades i utvärderingen av ICF- och FMB-stödet, 2019 [3]. Delar av projektet kommer ske i nära samarbete med hälso- och sjukvården (NPO/SKR/Regioner), Inera, Försäkringskassan och Socialstyrelsen.

I deluppdraget kommer de tekniska möjligheterna för gradering av svårighetsgrad av funktionsnedsättning och aktivitetsbegränsning att genomföras. Även möjligheterna att kunna välja ICF-kategorier på olika nivåer kommer att utredas. Flera utvecklingsinsatser som fokuserar på att informera om och synliggöra ICF-stödet kommer att genomföras. Det innebär exempelvis att informera om hur det kan underlätta läkarens arbete med att beskriva funktionsnedsättning och aktivitetsbegränsning.

ICF-stödet ska tillgängliggöras i fler kanaler än Webcert för att det ska kunna nås av fler intressenter och målgrupper. Det innebär även att ta fram informations- och utbildningsmaterial om hur ICF-stödet kan användas och anpassas. Fokus kommer även att ligga på att utveckla metoder och arbetsformer för att beskriva funktionsnedsättningar och aktivitetsbegränsningar med hjälp av ICF. Målet är att höja kvaliteten i medicinska underlag och underlätta arbetet för läkaren.

En utredning av ICF-stödets användning i andra medicinska intyg fortsätter, vilket sker tillsammans med Inera och SKR. Innan utvidgad tillämpning bör förslag på sådant samverkas med såväl representanter från hälso- och sjukvården (SKR, NPO/regioner) som Försäkringskassan.

Pilot för Socialstyrelsens kodverksserver

Uppdraget

Socialstyrelsen ska utreda och verka för att den nya kodverksservern med Socialstyrelsens klassifikationer tillämpas i en pilot. Detta kan exempelvis gälla kodverken ICF eller ICD-10 för integration i Webcert.

Bakgrund och tidigare utveckling

Kraven för en kodverksserver har tagits fram utifrån Socialstyrelsens samt externa aktörers behov. Både Socialstyrelsens och externa aktörers behov av funktionalitet rör bland annat möjligheten till samarbete mellan olika aktörer med hjälp av systemet, synkronisering av kodverk samt möjligheten att lagra egna och intressenternas urval av klassifikationer och kodverk. Andra krav handlar om att kunna lagra och tillhandahålla stora datamängder i form av flera nationella kodverk, klassifikationer och terminologier, samt förvalta och distribuera dessa.

För att ytterligare utveckla och fördjupa kunskapen om användarnas behov har ett test genomförts där interna och externa intressenter har kunnat hämta vissa av produkterna maskin till maskin. Testet visade bland annat att flera aktörer tycker det är bra att kunna komma åt informationen via tekniska gränssnitt (API:er).

Våren 2018 genomförde Socialstyrelsen en marknadsanalys som visade att det finns standardsystem på marknaden som skulle kunna motsvara kraven på funktionalitet. Ett antal av dessa system utvärderades utifrån ovanstående nämnda krav.

Kravens komplexitet och Socialstyrelsens önskemål att genom ett system kunna samarbeta med externa parter gjorde att ett pilotprojekt genomfördes för att pröva att systemet lever upp till dessa förväntningar. Målet med pilotprojektet var att utifrån utvärdering av flera standardsystem vidare undersöka det standardsystem som bäst motsvarade de krav på funktionalitet som Socialstyrelsen har för denna typ av lösning.

Pilotprojektets lärdomar och erfarenheter har sedan tagits tillvara i den kravspecifikation som nu ligger till grund för en upphandling. Pilotprojektet pågick från 1 december 2018 till 31 mars 2019. Under pilotprojektet har myndigheten också haft erfarenhetsutbyte med det Norska Direktoratet för e-helse som redan valt en produkt för sina motsvarande kodverk.

Arbetet med upphandlingen påbörjades i slutet av 2018 och slutfördes november 2019.

Planerat utvecklingsarbete 2020

Produktionssättning av kodverksservern sker under januari–februari 2020. Kodverksservern etableras i Socialstyrelsens portfölj för digital utveckling och förvaltning utifrån en fastställd etableringsprocess som pågår under hela året. Socialstyrelsen kommer att kvalitetssäkra innehållet i kodverksservern som ska pilottestas, exempelvis ICF. Detta arbete beräknas vara klart i juli 2020. Parallellt med detta arbete etableras kontakt mellan Socialstyrelsen och Inera. En första version av informations- och kommunikationsmaterial kring

innehållet användning av kodverksservern beräknas vara klart under sommaren. Socialstyrelsen kommer under hösten att stödja Inera med informationsmaterial kring användningen av våra tekniska lösningar. Vi ska även informera om hur våra informationsmängder är strukturerade och visa hur de kan användas exempelvis bedömningskriterier enligt WHO's föreskrifter. Målet är att förbättra användningen av ICF.

Resultat 2020

I slutet av februari var produktionssättning klar och kodverksservern leveransgodkännades.

Uppföljning och utvärdering

Socialstyrelsen ska följa, analysera och rapportera om hälsa och hälso- och sjukvård.⁸ Socialstyrelsen har tidigare haft flera regeringsuppdrag inom försäkringsmedicin. Myndigheten har tillsammans med Försäkringskassan analyserat sjukskrivningsmönster och praxis [7]. Inom dialoguppdraget har myndigheten analyserat följsamheten till försäkringsmedicinskt beslutsstöd gällande för vissa sjukdomar och hälsotillstånd [8]. Myndigheten stödjer vidare samordningsförbundens verksamhet inom ramen för finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (FINSAM) gällande uppföljning.

Uppföljningsmått inom försäkringsmedicin

Uppdraget

I samverkan med SKR och regionerna kommer Socialstyrelsen att utveckla uppföljningsmått för hälso- och sjukvårdens försäkringsmedicinska arbete. Detta arbete är inom ramen för villkor 1 av överenskommelsen.

Bakgrund

Av överenskommelsen 2020 framgår att kunna följa upp hälso- och sjukvårdens försäkringsmedicinska arbete som prioriterat. Uppföljningen ska både kunna göras som ett led i regionernas egna uppföljningssystem men arbetet ska även kunna följas upp nationellt. Det har tidigare inte funnits uppföljningsmått inom området försäkringsmedicin, men behovet har tidigare lyfts bland annat av det nationella programområdet (NPO) för rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin. Sjukskrivning ska ses som en integrerad del av vård och behandling och ska därför också utföras utifrån jämlika och kunskapsbaserade förutsättningar. Uppföljningsmått bör utformas så att de kan vara stabila och tillgängliga nationellt, för att möjliggöra jämförelser mellan både regioner, och över tid.

Planerat utvecklingsarbete 2020

Socialstyrelsen planerar att genomföra en förstudie för att ta fram förslag på utformning av uppföljningsmått, vilket kommer göras med stöd av SKR och berört NPO. I förstudien kommer en analys av tillgång på relevant data att göras, med möjligheten att överväga om kompletterande data eventuellt bör samlas in.

⁸ 4 § 6 förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen

Föreskrifter

Socialstyrelsen ansvarar för föreskrifter och allmänna råd inom sitt verksamhetsområde och myndigheten ska genom föreskrifter bidra till att hälso- och sjukvården bedrivs enligt vetenskap och beprövad erfarenhet. Inom sjuk-skrivnings- och rehabiliteringsprocessen samt försäkringsmedicin har *Socialstyrelsens föreskrifter om att utfärda intyg i hälso- och sjukvården* (HSLF-FS 2018:54) (intygsföreskriften) stor betydelse för de intyg som utfärdas.

Utveckling av intygsföreskriften

Uppdraget

Socialstyrelsen ska uppdatera intygsföreskriften för att ytterligare stödja och säkra en digital intygshantering.

Bakgrund och tidigare utveckling

Socialstyrelsen påbörjade våren 2017 en översyn av myndighetens föreskrifter (SOSFS 2005:29) om utfärdande av intyg inom hälso- och sjukvården m.m. Syftet med översynen var framförallt att modernisera författningen för att stödja en digital intygshantering. Socialstyrelsen fattade beslut i november 2018 om nya föreskrifter (HSLF-FS 2018:54) om att utfärda intyg i hälso- och sjukvården, och författningen trädde i kraft den 1 mars 2019. De intyg som ligger som bilagor till föreskriften sparades till ett steg 2 i föreskriftsarbetet.

Under 2019 har ett arbete pågått för att uppdatera de intyg som ligger som bilagor till intygsföreskriften. Tre av intygen har genomgått en större översyn:

- läkarintyg för utredning i ärende om anordnande av godmanskap
- läkarintyg för utredning i ärende om anordnande av förvaltarskap
- vårdintyget enligt 4 och 11 §§ lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård och 5 § lagen (1198:1129) om rättspsykiatrisk vård.⁹

Planerat utvecklingsarbete 2020

Fyra bilagor har reviderats med anledning av de tidigare ändringarna i intygsföreskriften. Vissa mindre tillägg och ändringar har även skett i HSLF-FS 2018:54. Under april 2020 skickades de föreslagna ändringarna ut på remiss. Remissinstansernas svarstid har bestämts till den 1 september 2020 med hänsyn till den pågående pandemin.

⁹ HSLF-FS 2018:54, bilaga 1-3

Händelseutvecklingen i omvärlden med anledning av covid-19

Socialstyrelsen påverkas i hög utsträckning av den utveckling som sker med anledning av den pandemi som pågår på grund coronaviruset. I dagsläget är bedömningen att Socialstyrelsens arbete i stora drag kommer kunna genomföras i enlighet med planeringen. Bedömningen präglas samtidigt av en hög grad av osäkerhet eftersom det är svårt att bedöma vilka effekter som pandemin kommer att få på arbete. Socialstyrelsen är beroende av såväl egna som andras resurser vilket gör att leveranser och tidpunkter för leveranser kan komma att påverkas.

Referenser

1. Socialstyrelsen. Utvecklingsplan för försäkringsmedicin. Socialstyrelsens strategiska utvecklingsplan för att stödja och bidra till utveckling av hälso- och sjukvårdens försäkringsmedicinska arbete. 2020.
2. Svärd, V, Haque, M., Friberg, E., Alexanderson, K. Läkares erfarenheter av Socialstyrelsens försäkringsmedicinska beslutsstöd och av digitalisering av läkarintyg. Rapport 2018. 2018.
3. Inera, Socialstyrelsen. Utvärdering av ICF- och FMB-stödet i Webcert; 2019.
4. Försäkringskassan, Socialstyrelsen. Bättre dialog mellan Försäkringskassan och hälso- och sjukvården. Ställningstaganden och åtgärder för en mer ändamålsenlig sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess; 2019.
5. DesignIT. Behovsanalys FMB. 2020.
6. Socialstyrelsen. Informationsspecifikation för intyg. 2020.
7. Socialstyrelsen, Försäkringskassan. Sjukskrivningsmönster och praxis. Skillnader i vårdens arbete: Socialstyrelsen; 2017.
8. Socialstyrelsen, Försäkringskassan. Kunskapsunderlag för regeringsuppdraget Bättre dialog mellan Försäkringskassan och hälso- och sjukvården. 2019.